

Místopředseda Senátu J. Oberfalzer, senátorka J. Chalánková a další senátoři navrhuji zakotvit do Ústavy právo být off-line (14.11.2023)

14.11.2023 - | Senát PČR

Místopředseda Senátu Jiří Oberfalzer

„Návrh reaguje na dlouhodobou odbornou debatu i již dříve projednávaný návrh ústavní ochrany hotovosti (senátní tisk 277). Ten letos v únoru neprošel Senátem k dalšímu projednávání o pouhý jeden hlas. V aktuálním návrhu na tehdejší připomínky reagujeme a právo na hotovost ustavujeme jako součást širšího práva být osvobozen od povinného využívání digitálních prostředků,“ uvádí místopředseda Senátu **Jiří Oberfalzer**.

„Naším cílem je chránit menšinu, která odmítá z různých důvodů elektronizaci anebo jen některé její projevy. Pokud bude navržena ústavněprávní úprava přijata, stane se ostrovem pro elektronické neplavce. Předloha rovněž vytyčí hranici tohoto chráněného ostrova na ústavní úrovni a poskytne tak oběma stranám, elektronickým plavcům i neplavcům, základní míru jistoty,“ shrnuje záměr předkladatelů jedna z hlavních iniciátorů návrhu **Jitka Chalánková**. Nikdo podle ní nesmí být zákonem nucen používat různé elektronické sítě a úložiště, včetně internetu, mobilu nebo platební karty. Stejně tak by občané měli zůstat chráněni před zřizováním datových schránek nebo plošnou elektronickou evidencí tržeb. Podle předkladatelů návrh ale současně obsahuje jasné vymezení situací a výjimek, kdy je elektronizace logická a žádoucí, například u elektronických obchodů.

Senátorka **Chalánková** připomíná, že diskuze o ústavní ochraně občanů před povinným používáním digitálních technologií probíhá v celé Evropě a v tomto kontextu vnímá návrh jako zásadní pro odstartování debaty také v České republice.

Část horní komory již dříve vyzvala ministerstvo financí k účelnější ochraně hotovosti v zákoně o oběhu mincí a bankovek, ministerstvo však tuto výzvu nevyslyšelo. *„Je to další důvod, proč považujeme za nezbytné dát právu používat hotovost ústavní garanci. Obecně platí, že výčet lidských práv není vzhledem k vývoji společnosti konečný. O slovo se proto hlásí další generace lidských práv, které budou odpovídat digitálnímu světu a zaručí lidem svobodu před zbytečným usměrňováním a vnucováním moderních technologií. Navrhovaná úprava lidskou svobodu chrání, rozhodně ji nesvazuje. Nové technologie se ale mají do praxe prosazovat svou kvalitou, spolehlivostí a přitažlivostí, nikoli státním donucením,“* dodává **senátorka za Prostějovsko**.

„Jsem zastáncem svobody volby a práva na soukromí každého občana. A s tím je právě zakotvení ochrany hotovosti v našem ústavním pořádku úzce spjata. Celosvětově vidíme tendence na omezení hotovostních plateb pod různými záminkami. Jsem přesvědčen, že pokud chceme zachovat svobodnou společnost, nesmíme těmto snahám podlehnout,“ říká k návrhu spolupředkladatel novely senátor **Zdeněk Hraba**.

„Zanesením tohoto práva do našeho ústavního pořádku jednak zajistíme, že hotovostní platby nebudou moci být v budoucnu občanům omezovány, ale vyšleme tím i jasnou zprávu, že si u nás ve středu Evropy stále vážíme svobody a soukromí. A to považuji v současné celosvětové situaci za

*důležité. Můžeme být jedni z prvních, kdo tak učiní, a tím být pro zbytek zemí inspirací,” doplňuje senátor **Hraba**.*

Na půdě EU se v současnosti debatuje o právu na odpojení, které má chránit zaměstnance v jejich pracovním volnu a dát jim možnost odpojit se od telefonu nebo počítače. Návrh na ústavní zakotvení práva na hotovostní platby vzniká v Rakousku, Slovensko ho již schválilo. Právo na digitální integritu bylo zase na základě referenda zakotveno do kantonální Ústavy v Ženevě. O lepší ochranu práv před nucenou digitalizací usilují také spotřebitelské organizace a další nevládní organizace, které se zabývají ochranou lidských práv nebo digitálním vyloučením.

Účel a další argumenty na podporu zakotvení ústavních změn shrnují předkladatelé ve strukturované důvodové zprávě, která legislativní návrh doprovází. Pokud návrh projde Senátem, budou pro něj následně hledat podporu v Poslanecké sněmovně.

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3656>